

Cultuurhistorische wandeling kerngebied beschermd dorpsgezicht Gelselaar (sinds 2013)

Samenstelling en productie:

© **Arend J. Heideman**
 Bollertweg 13, 7275 BH Gelselaar
 Tel. 0545 481339 /
 06 13246247
aj.heideman@planet.nl

Op Youtube is bij deze wandeling een filmpje te zien, met historische informatie: via www.gelselaar.nl en www.youtube.com/watch?v=ZX_56Z-Mq2k

Met meester H.W. Heuvel wandelen door het dorpshart van Gelselaar

1. **Café Florijn**. Eens van Hagedoorn, die zijn café bij de kerk na de brand in 1908 herbouwde aan de Dorpsstraat.
2. In 2009 onthulde **kunstwerk** dat beeldhouwer Anton ter Braak vervaardigde van de **drie schrijvende meesters** van Gelselaar: H.W. Heuvel (1846-1926; woonde en werkte hier van 1890 tot en met 1901 en is bekend van boek Oud-Achterhoeksch Boerenleven); H.J. Krekbers (1852-1936; geboren in Gelselaar, waar een straat naar hem is genoemd) en G.A. van der Lugt (1879-1966; schoolhoofd Gelselaar begin 20^e eeuw, als dialectschrijver bekend onder de naam Oet Gelster; de huidige basisschool is naar hem genoemd).
3. Boerderij Ebbegas. Hier woonde door Heuvel als 'Een aantrekkelijk type van Achterhoeksche vroomheid' geportretteerde **Jan Harmen Kolkman** (1832 -1914), aan wie destijds Kolkman's zaadhandel behoorde, die bestond van 1812 tot 1999.
4. **Boerderij Winkels**. Was eens winkel (ontstaan nadat Joodse winkelier werd verdacht van medeplichtigheid aan overval op oude pastorie in 1765). Hier woont nu laatste boer van het dorp Gelselaar, Jan Ruiterkamp (bekend als Jan van Winkels).
5. De **hervormde pastorie** dateert van 1879 en is in de jaren zestig verbouwd. Daarvoor was er een pastorie op het door Heuvel en Krekbers bejubelde eilandje **Domineeshof** (voor hen een Hof van Eden) aan de meanderende Koningsbeek.
6. Woonhuis populaire **smid Geurkink**, die in 1921 verongelukte bij Warnsveld. Na deze '**autodood**' in 1921 schreef Heuvel in brief in krant over plaag auto's en motoren en pleitte hij voor maximum snelheid van 30 kilometer per uur.
7. Plek in 1919 afgebroken dorpsherberg **Witmanshoes**, waar de eerste gereformeerden rond 1840 bijeen kwamen.
8. **Oude postkantoor** (tot in jaren zeventig in gebruik), herbouwd na gedeeltelijke verwoesting bij grote brand in 1908.
9. Plek bij brand in 1908 verwoeste **café Hagedoorn: bakermat van maatschappelijke en coöperatieve ontwikkelingen**: in 1889 opgerichte 'brandkaste' (opgegaan in Onderlinge Verzekeringen in Borculo), 'botterfabriek' in 1897 in Borculo (nu FrieslandCampina), landbouwcoöperatie Geesteren-Gelselaar in 1898 (waar ForFarmers in Lochem uit is voortgekomen).
10. Een **bouwwalig kerkgebouw** (met zwaluwnesten aan het gewelf) maakte in 1841 plaats voor huidige kerk, onderdeel PKN-streekgemeente De Wijngaard. Gelselaar, dat kerkelijk eerst bij Neede hoorde, kreeg in 1440 op deze plek een kapel.
11. In 1863 aangebrachte **gevelsteen** in zijmuur kerk uit dankbaarheid over **einde Franse overheersing** vijftig jaar hiervoor.
12. De Weerd, **Weerdshuis** (café), waar predikant Adolf Brinkman (Gelselaar 1748-1760) vaak kwam. Zelfs op zondagmorgen. Hield daarna tirade tegen dronkaards en sprak na vermaning: "Doet naar mijne woorden en niet naar mijne werken."
13. Woning van **bakkersgezin Dünnhölter** bij wie meester **Heuvel** bij komst in 1890 naar Gelselaar even **in de kost** ging.
14. **Beeld ganzen** van Cees Willemsen herinnert aan de **ganzenhouderij** van weleer (om dieven voor te zijn tijdelijk verwijderd).
15. **G.A. van der Lugtschool**. Deze openbare basisschool is gevestigd in het gebouw dat oorspronkelijk de in 1912 gestichte Juliana van Stolbergschool diende. Dit was één van de twee christelijke scholen (andere was de Braakschool tussen Geesteren en Gelselaar) die het dorp in de vorige eeuw heeft gekend.
16. De begin jaren zeventig aangelegde **Meester Krekbersstraat** is genoemd naar de in Gelselaar geboren streekschrijver.
17. Voor voorzijde boerderij Winkels staat **Bentheimer waterput** met jaartal 1579 erop. Elders in Gelselaar jaartal 1575 op put.
18. **Meestershuis** aan de Schoolstraat waarin Heuvel en Van der Lugt woonden is in 1972 vervangen door nieuwbouw.
19. Op de hoek van de Diepenheimseweg en de Schoolstraat stond de in 1998 afgebroken **openbare lagere school** die ook door Krekbers als kind is bezocht. Afdruk **eerste steen** schoolgebouw is in schrijverskunstwerk aan Schoolstraat verwerkt.